

нього, накрити другою половиною аркуша, притиснути зверху лівою рукою і витягти нитку рухом на себе і праворуч. При розгортанні аркуша на обох його сторонах утвориться симетричне зображення.

Малювання у техніці видування. Для цього нам знадобляться трубочки для коктейлю, піпетки та рідкі гуашеві фарби або туш. За допомогою піпетки наносимо фарбу на аркуш (набираємо у піпетку і виливаємо, щоб утворилася ляпка). Ляпку роздуємо за допомогою трубочки для коктейлю так, щоб перетворити її на щось цікаве (дерево, кущ, сніжинка, восьминіг, павучок, квітка). пензлем можна домалювати те, чого на думку дитини, не вистачає на малюнку.

Малювання відкритою долонькою та пальчиками. Дитина вмочує палець у ємність з гуашевою чи акварельною фарбою і робить відбитки на папері відповідно до теми. Отже, чим різноманітніше будуть умови, в яких протікає образотворча діяльність, зміст, форми, методи і прийоми роботи з дітьми, а також матеріали, з якими вони діють, тим інтенсивніше стануть розвиватися дитячі художні здібності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Декоративно ужиткове мистецтво України. Урок-подорож. *БВПШ*. 2011. №9. С. 45-47 Державний стандарт початкової загальної освіти. Початкова освіта №18, 2011/
2. Дидактичні ігри на уроках образотворчого мистецтва. *БВПШ* 2009. №21-22. С. 44-46
3. Конструювання української дитячої іграшки. Урок-змагання. *БВПШ* 2009. №9. С. 47-48
4. Типи, жанри і структура уроків. /Масол Л. М. *Методика навчання мистецтва в початковій школі*. Київ: Ранок, 2006. С. 58-60.
5. Шкаребіна Г. Чарівні фарби. Урок-конкурс. *Шкільний світ*. 2007. №40. Вкладка С. 9-12
6. Юшкіна О. Ігри та вправи до уроків образотворчого мистецтва. *Початкова школа*. 2007. №11. С. 39-40

Бондарчук Віта Віталіївна
*студентка 1 курсу магістратури, педагогічного факультету,
ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний університет
імені академіка Степана Дем'янука»*

Науковий керівник:
Красовська Ольга Олександрівна,
*д.п.н., професор кафедри теорії та методик початкової освіти
ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний університет
імені академіка Степана Дем'янука»*

ОСОБЛИВОСТІ МЕТОДИКИ ФОРМУВАЛЬНОГО ОЦІНЮВАННЯ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Завершується навчальний рік, в якому педагоги навчали своїх учнів за новим Державним стандартом початкової освіти. Вчителі активно упроваджували компетентнісний підхід – тобто розвивали у своїх учнів не лише когнітивний інтелект [1]. Вони вчили їх не лише писати, читати і рахувати, а й навчали конструктивно виражати свої емоції та керувати ними, співпрацювати в парах і в групі, висловлювати свою думку, критично мислити, аналізувати, шукати різні варіанти рішень, мирно вирішувати конфлікти, брати на себе відповідальність за свої дії. Це так звані м'які навички (soft skills), визнані у світі як необхідна складова сучасної освіти, оскільки лише людина, яка володіє цими навичками і вміннями, може бути успішною в 21-му столітті.

Отже, навчальний рік завершується, і вчителям та батькам важливо дізнатися, чи досягли діти навчаючись поставлених цілей. І це непростий виклик для вчителів, бо компетентнісне навчання вимагає нових підходів до оцінювання. Щоб оцінити результати дитини в досягненні вище перерахованих вмінь і навичок, категорично не підходять ні бальна система, ні вже знайомі в початковій школі “добре”, “молодець”, “старайся”.

Педагоги звикли, що оцінюють знання та вміння учнів. У такий спосіб ніби зайвий раз підкреслюють, що дитина — об'єкт навчання. Сучасні перетворення в освіті спрямовані, передусім, на те, щоб зробити дитину суб'єктом навчання та допомоги їй зрозуміти, що знання не надаються, а здобуваються. А для цього дитина має бачити, що знання, потрібні тут і зараз. В неї має виникнути щире бажання досліджувати світ навколо, поглиблювати й розширювати свої знання [3].

На мою думку не можна повністю ігнорувати оцінювання: діти мають знати власні можливості, свої сильні та слабкі сторони, мають прагнути до самоудосконалення. Перед педагогом стоїть нелегке завдання, не просто проведення якісної перевірки набутих знань і вмінь, а й коригування траєкторії навчання, внесення певних змін в організацію уроків, оформлення класу тощо. Проте традиційними способами все це оцінити неможливо.

Діти мають вміти навчатися самостійно, розуміти, що розповіді дорослих чи підручник — це лише одне з джерел інформації, дає орієнтир, але не є істиною в останній інстанції. Тому ми маємо перевіряти не лише знання дітей, а й уміння їх використовувати, уміння і прагнення співпрацювати, бажання навчатися, зацікавленість тощо. Це завдання особливо загострилося у час пандемії та введення військового стану. А ще педагог має оцінювати й свою роботу, коригувати траєкторію навчання, вміти гнучко реагувати на різні ситуації, по-різному організовувати заняття та уроки, вибудувати індивідуальну освітню траєкторію кожної дитини тощо.

У шкільній педагогіці існує поняття формувального та підсумкового оцінювання, причому формувальне оцінювання дає змогу оцінити й скоригувати процес навчання, а підсумкове (традиційне оцінювання) показує результат навчання. Формувальне оцінювання здійснюється у процесі навчання

і необхідне для того, щоб з'ясувати, чи успішно учні діють під час навчання, а також дає змогу визначити, як необхідно будувати навчання в подальшому. Тож формувальне оцінювання ґрунтується не на кількісних (скільки помилок), а на якісних показниках. Наприклад: як працювали учні, чи співпрацювали з іншими, чи докладали зусилля, чи ставилися до навчання з цікавістю. Це можливо оцінити лише через спостереження за роботою учнів, а не перевіркою результатів навчання.

Формувальне оцінювання має показати учням, наскільки зросли їхні знання та вміння, як захопливо пізнавати нове, як знання та вміння можуть знадобитися в житті. Зазначу, що підсумкове оцінювання у початковій школі не відмінюється, його варто проводити паралельно з формувальним, адже у школі провідною діяльністю дітей стає навчальна і педагог повинен знати результати навчання кожного учня. Ця форма оцінювання має бути сучасною, трансформуватися має також і ставлення до оцінки.

Що допомагає оцінити формувальне оцінювання? Формувальне оцінювання виявляє рівень зацікавленості дітей пізнавальною, навчальною або іншими видами діяльності, допомагає визначити, до якої міри діти мотивовані, зацікавлені окремими формами роботи. Формувальне оцінювання допомагає також визначити здатність дітей використовувати на практиці здобуті знання та вміння, рівень розуміння змісту понять і залучення їх до активного словника дітей. Формувальне оцінювання може допомогти оцінити взаємодію педагога, дітей і батьків. Такі знання допомагають педагогу вчасно коригувати свою діяльність так, щоб кожній дитині було комфортно й цікаво, а також бачити те, над чим іще треба попрацювати.

Проведення час від часу опитування учнів та батьків допоможе педагогу скорегувати освітній процес і впевнена така діяльність допоможе вчителю підтвердити висновки, зроблені впродовж опрацювання теми, а учням — самостійно оцінити свою роботу. Педагог не має обмежувати використання різноманітних джерел інформації (довідників, енциклопедій, сайтів тощо) під час відповідей на запитання: у такий спосіб знімається страх дати неправильну відповідь, діти вчаться знаходити необхідну інформацію в різних джерелах, ми спонукаємо дітей до пізнавальної діяльності (адже деякі запитання можуть стати темою освітнього проекту).

Підсумовуючи викладене, хочеться звернути увагу на кілька моментів: щоб здійснювати формувальне оцінювання, вчителю необхідно забути чи відмовитися від багатьох установок радянської і пострадянської педагогіки:

1. Робота вчителя у початковій школі – розкрити потенціал кожної дитини, а не перевірити її на відповідність певному стандарту.

2. Формувальне оцінювання не повинно містити частки НЕ, жодних негативних суджень чи критики. Формувальне оцінювання діагностує сфери, які потребують покращення, і допомагає покращити їх.

3. Формувальне оцінювання не може складатися з балу, цифри, букви чи лише одного слова. Батькам мають додавати обов'язково пояснення, розширену категорію чи словесну характеристику – написану самим вчителем чи складену із запропонованих варіантів.

4. Формувальне оцінювання оцінює не результат, а процес. Відповідно, щоб здійснити формувальне оцінювання, не проводять спеціальні контрольні роботи.

5. Коли говорять, що оцінювання у початковій школі не буде, мають на увазі, що не буде традиційного оцінювання як вироку – з цифрою чи одним словом, які зовсім не передають суть того, що відбувалося з дитиною протягом року в школі. Вже за цей час упровадження Нової Української Школи має змінитися ставлення до поняття “оцінювання” і як швидко це відбувається – залежить від вчителів.

Нове формувальне оцінювання вимагає і нового сприйняття з боку батьків: їм не варто згадувати свій досвід в школі (як вчителька чи їхні батьки дорікали поганими оцінками), не ставати в захисну позицію відносно вчителя і не нападати на дитину, якщо вона не досягла очікуваних ними результатів. Батьки все більше переконуються і охоче вчитися сприймати оцінювання як відверту розповідь учителя про те, що відбувається з дитиною в школі, як ресурс для розвитку, як цінну інформацію, як запрошення до співпраці з метою розкрити найкращі якості маленької особистості. І це на мою думку прискорить зміни культурних норм в цілому у суспільстві.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Державний стандарт початкової освіти: затв. постановою Кабінету Міністрів України від 21.02 2018 р. № 87 Урядовий кур'єр. 2018. № 38. 43 с.
2. Концепція освіти дітей раннього та дошкільного віку. Національна академія педагогічних наук України. Київ: ФОП Ференець В.Б., 2020. 44 с.
3. Концепція нової української школи. [Електронний ресурс] Режим доступу: <https://drive.google.com/file/d/0BzKkv8gxSZUkMzZMbWtPYU9IWXM/view/27.10.2016> р. 40 с.

Боровик Ірина Миколаївна,
*студентка 1 курсу магістратури, педагогічного факультету,
ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний університет
імені академіка Степана Дем'янчука»*

Науковий керівник:
Хом'як Ольга Анатоліївна,
*к. пед. наук, доцент кафедри теорії та методик початкової освіти
ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний університет
імені академіка Степана Дем'янчука»*

ІНКЛЮЗИВНЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ ЯК ФАКТОР ВСЕБІЧНОГО РОЗВИТКУ ДИТИНИ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ